

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי ו' בתשרי תשע"ז | דף היומי בבלי: סנהדרין עב.

דף היומי בהלכה: מסימן רנ"ז אמצע סעיף ח' הגה "והטמנה שעושיין" עד תחילת סימן רנ"ט.

מוסר: פרק ד' 'ואחרי שבאנו' עד פרק ה'. | קנין חכמה הלימוד השבועי: 'ואמרו רז"ל שאין התשובה' עד 'וכן אמרו רז"ל על אברהם'.

ענייני דיומא

מהתרנגול עד הכסף - על מנהג ה'כפרות'

המקדש, כגון אווזים וכדומה - ויש אומרים שאף בדגים - אך לא בבעל-חי הראוי להקרבה, כדי שלא יראה הדבר כהקרבת קרבנות מחוץ למקדש. והאחרונים האריכו בדברים על אודות הזהירות הנחוצה בעת שחיטת ה'כפרות', כאשר בזמן קצר נשחטת כמות אדירה של עופות, והצפיפות וההמולה רבות מאד. והחושש משחיטה שלא כדין, יוכל לבצע את ה'כפרות' בכסף, וענין זה גופו - שנמנע מפני החשש - יחשב לו לזכות; ורומזי רמזים כתבו כי המילה 'כסף' במילוי אותיותיה - כף סמך פה - בגימטריא 'כפרה'. [סימן תרד, סעיף א וס"ק א-ג; ביאורים ומוספים דרשו, 2, 3, 5; סימן תרה, סעיף א וס"ק ד; ביאורים ומוספים דרשו, 17-18]

מנהג ה'כפרות' - שחיטת תרנגול בערב יום-כיפור עבור כל אדם, אמירת פסוקים מסוימים וסיבוב העוף מעל הראש עם האמירה "זאת חליפתי וכו'" - הוא מנהג קדום שמקורו בתקופת הגאונים. יש מן הראשונים שהתנגדו למנהג זה בטענה כי הוא 'מדרכי האמורי', והשולחן-ערוך פסק כדבריהם, ועם זאת התפשט המנהג בכל קהילות האשכנזים - כדעת הרמ"א החולק על השולחן-ערוך - וברוב קהילות הספרדים, כאשר גם האריז"ל הקפיד מאד לקיימו, ונתן בו טעם על-פי הקבלה. לכתחילה יש לקיים את מנהג ה'כפרות' בתרנגול, כיון שהתרנגול מכוונה 'גבר', וראוי לכפר על האדם שנקרא אף הוא גבר. ואם אין אפשרות להשיג תרנגול, ניתן לקיימו בכל בעל-חי שאינו ראוי להקרבה בבית-

ענייני דיומא

פעם בליל ערב יום הכיפורים, לאחר שנפטר רבינו משואלים רבים שצבאו על פתחו, נענה לבני ביתו ואמר, "ב"ה רבו כ"כ בדורנו מבקשי דבר ד' זו הלכה, אך ראו נא כי מכל השאלות שנשאלתי הלילה, לא עסקה אף אחת ב...."

מרן הגרש"ז אויערבך זיע"א, בהכוונה מה צריך לתקן בימים אלה

בכוחם לעורר הלב מחדש לעבודת ד', מבקש הנני איפוא תמיד ספרים חדשים להתחזק ולהתעורר על ידם, ובפרט היה הוגה רבות בספר יסוד ושורש העבודה (והתבטא פעם אודותיו: בצעירותו היה ספר זה ה"רבי" שלנו), וזירז גם לאחרים ללמוד ולהגות בו תמידין כסדרן. ופעם התנצל לפניו תלמיד שקשה הדבר לנהוג על פי הדרכות היסוד ושורש העבודה, כי פעמים רבות כותב הוא בקטע אחד של התפילה לבכות בכי רב ועצום ומיד בקטע שלאחריו כותב לאומרו בשמחה רבה ועצומה, וכדו', וענה רבינו: אין עיקר כונת היסוד ושורש העבודה לעצם הבכיה והשמחה, אלא שתהא התפילה (וכן עשיית המצוות וכל ענייני העבודה) ב"חיות", כלומר שיהיו רעיוני והרגשי הלב מקושרים ואחוזים בתוכות התפילה, ואז ממילא מתעורר הבכי בקטעים המתאימים לו והשמחה בקטעים המתאימים לה, וכן בשאר עניינים. עכ"ד. (מתוך הליכות שלמה)

פעם בליל ערב יום הכיפורים, לאחר שנפטר רבינו משואלים רבים שצבאו על פתחו, נענה לבני ביתו ואמר, "ב"ה רבו כ"כ בדורנו מבקשי דבר ד' זו הלכה, ומדקדקים בכל פרט ופרט, ובפרט בהלכות חג בחג, אך ראו נא כי מכל השאלות שנשאלתי הלילה, לא עסקה אף אחת בהלכות תשובה, שהיא מצות היום, ומי יתן ויתכשר דרא לעסוק כראוי גם במצוה זו שהלכותיה מרובות, ופוק חזי כמה טרחו ויגעו בה רבותינו הראשונים ושאר הקדמונים ז"ל, ואף חיברו עליה חיבורים מיוחדים, וא"כ כמה עלינו להתבונן ולעיין היטב לידע אופן קיומה כהלכתה. בימים אלו (ובכל חודש אלול), למד רבינו בשערי תשובה לרבינו יונה ז"ל. ובשאר ימות השנה היה מעיין בשעת מנוחת הצהריים בספרי מוסר ויראה, כמסילת ישרים, של"ה, נפש החיים, ליקוטי אמרים להגר"ז, אור ישראל ועוד, וכמו כן בספרי דרוש כגון אפיקי יהודה ועוד. ואמר פעם בערוב ימיו למקורבו: ידוע הוא שרעיונות או סגנונות חדשים

האם מותר 'להטמין' תבשיל צונן על גבי סיר חם בשבת?

צינתו, אך לחממו אסור; ואכן, אם כוונתו רק להפיג את צינת המאכל, ולא לחממו – יתכן שבמקום הצורך ניתן להקל ולהטמין אף באופן שמתחמם; ויש אומרים שלדעה זו אין הדבר תלוי בכוונתו, ואסור בכל אופן. ויש מתירים באופן שאינו עלול להגיע לחום שהיד סולדת בו, אף כשכוונתו לחממו. [ביאורים ומוספים דרשו, 1 ו-8]

מותר להניח בערב שבת סיר שבו תבשיל צונן על גבי סיר שבו תבשיל חם – אשר אינו מונח על הכיריים – ולכסותו במגבת וכדומה, ואין זה נחשב ל'הטמנה' בדבר המוסיף חום. אבל בשבת אסור לעשות כן, ואף אם התבשיל הצונן אינו עלול להגיע לחום שהיד סולדת בו. והגם שמותר להטמין תבשיל צונן בשבת בדבר שאינו מוסיף חום, אין זאת אלא כשהמטרה היא להפיג את

באיזה אופן ניתן לחמם בקבוק עם נוזל צונן על ידי הכנסתו למים חמים?

עומדים על הכיריים אינה כלולה באיסור הטמנה. ברם, אם המשקה הצונן עלול להגיע לחום שהיד סולדת בו, אסור לכל הדעות להכניסו למים החמים, ואף ללא הטמנה מלאה, מחשש שישכח להוציאו לפני שיתחמם. והכנסת חלק מהבקבוק, מותרת לדעת המתירים 'הטמנה במקצת' (ראה תקציר לאתמול). [ביאורים ומוספים דרשו, 6]

בדומה לאמור, מים חמים שאינם מונחים על הכיריים, או על פלטה חשמלית, ולא במיחם המחובר לחשמל – יש אוסרים 'להטמין' בהם בקבוק עם משקה צונן, גם כשהמשקה אינו עלול להגיע לחום שהיד סולדת בו; ויש מתירים, משום שלדעתם הרי זו הטמנת צונן המותרת בשבת. ויש המתירים אף להכניס מים חמים למים חמים אלו, כיון שלדעתם הטמנה בתוך מים חמים שאינם

האם מותר להכניס אוכל עטוף בשקית לסיר ה'חמין'?

– הרי זו הטמנה; ויש אומרים שיתכן שהנחת המאכל העטוף בסיר נחשבת כהטמנה, אך אם עטיפת המאכל נועדה רק למנוע התפזרות המאכל בתוך התבשיל, וכיוצא בזה, אין זו הטמנה. והנחת המאכל על החמין מלמעלה – מותרת לדעת המתירים 'הטמנה במקצת' (ראה תקציר לאתמול). [ביאורים ומוספים דרשו רנח, 6]

הנחת מאכל עטוף בשקית אטומה בתוך מרק או חמין – יש אומרים שאינה נחשבת להטמנה, ומותרת כאשר אין חשש לאיסור בישול; יש אומרים שנחשבת כהטמנה, (אלא אם כן זו צורת הבישול של המאכל, כגון 'קישקע' שצורת בישולו היא בהטמתו בתוך תבשיל); יש אומרים שאם המאכל מקבל טעם מהתבשיל שבסיר, אין זה נחשב להטמנה, ואם אינו מקבל טעם מהתבשיל

חובת ההתעוררות לתשובה בעשרת ימי תשובה

למצוא זכות איך יינצל מן המשפט. לכן מה נואלו ומה נשתטו אלו שאינם יודעים איך יהיה משפטם, ועוסקים בדברים בטלים זולתי התשובה למצוא חן לפני הדיין הגדול!
לכן ראוי לכל ירא שמים... לקבוע ביום ובלילה עתים, ולהתבודד בחדריו ולחפש דרכיו ולחקור, ולקדם אשמורות, ולהתעסק בדרכי התשובה".
[ארחות צדיקים, שער התשובה, ע"פ שעי"ת לר"י]

"כאשר יגיעו עשרת ימי תשובה, אז כל אדם יעורר לבו ויזדעזע נגד יום הדין, כי יחשוב כי כל מעשיו בספר נכתבים, ובעת ההיא האלקים יביא במשפט את כל מעשה וכל נעלם, אם טוב ואם רע. כי האדם נדון בראש השנה, וגזר דין שלו נחתם ביום הכפורים.
והלא בשעה שמביאים האדם למשפט לפני מלך בשר ודם, הלא יחרד חרדה גדולה, וישית עצות בנפשו, ולא יעלה על לבו לעשות שום דבר אחר זולתי

בערב יום הכיפורים קרא החתם סופר לבתו, וביקש ממנה "לכי לביתו של אותו בחור יתום, ואמרי לו שלאחר יום כפור אשדך אותו עם יתומה פלונית"

הרב אברהם פוקס

בעירו של החתם סופר התגורר בחור יתום, והחתם סופר היה דואג לו, מעודד את רוחו ומייעץ לו בהתלבטויות ובקשיים שהיו מנת חלקו יום יום. בערב יום הכיפורים בשעה שעם ישראל מתכונן ליום הקדוש, קרא החתם סופר לבתו, וביקש ממנה "לכי בבקשה לביתו של אותו בחור יתום, ואמרי לו שלאחר יום כפור אשדך אותו עם יתומה פלונית, לאחר מכן תלכי נא לביתה של הבחורה היתומה אשר גרה בקצה השני של העיר, וגם לה תאמרי כי לאחר

יום כפור אשדך אותה עם אותו יתום".

בתו של החתם סופר תמחה לעיתוי הבקשה ואמרה לאביה הגדול: אבא, עומדים אנו כעת בערב יום הכיפורים ועוד זמן לא רב תתחיל תפילת "כל נדרי" בבית הכנסת, וכי לא עדיף שאלך לבתיכם של היתום והיתומה לאחר יום הכיפורים? השיב לה אביה, בתי היקרה, מצוה שכזו, לשמח יתום ויתומה, חפץ אני לקחתה עמי לבית הכנסת...

אתה עומד במקומות שבלי האמונה, אדם לא יכול להחזיק מעמה. יש מצבים כאלה שמתעורר בן אדם כח פנימי שאי אפשר להבין את זה

הרב שלום ארוש, מספר בראיון מיוחד על חייו המרתקים, מלימודיו באוניברסיטה, והליך החזרה בתשובה, עד להפצת מאות אלפי ספרים בעולם כולו. מיוחד לעשרת ימי תשובה.

מאיר קליין

הוא כתב ספרים מחזקים שהפכו לרבי מכר, הקים את מוסדות "חוט ש של חסד", ותוך כדי גם זכה לכינוי שר החינוך.

הגאון רבי שלום ארוש, מספר בראיון מיוחד על חייו המרתקים, מלימודיו באוניברסיטה, והליך החזרה בתשובה, עד להפצת מאות אלפי ספרים בעולם כולו. מיוחד לעשרת ימי תשובה.

"משנות ילדותי במרוקו", מספר הרב ארוש, "אני זוכר את המימונה שכל העיר הולכים לקברי צדיקים. זה משהו שאי אפשר להבין איזה שמחה היתה אז, איזה שירה, קברי צדיקים זה היה דבר שהיה חלק מהחיים שלנו, בעיקר אני זוכר קברי צדיקים. הלימודים בבית הספר היו בצרפתית, קצת למדתי אחרי צהרים שיעורי קודש, קצת תורה, שם שמרנו תורה ומצוות.

"מה שליכד את כל יהודי מרוקו היה התמימות, האמונת חכמים, נראה לי שזה דבר שהוא מלכד, כשהייתי קטן הייתי ממש, אני זוכר את עצמי אומר קריאת שמע עם דמעות, הייתי ממש חזק באמונה ואפילו שלמדתי מעט תורה, אבל ממש הייתי דבק בה' ואוהב את ה'. זו היתה אמונה תמימה. שומרים שבתות, חגים, לא ממש לומדים תורה, חוץ מאח שלי הגדול שהלך לשיבה, אבל בתוך הבית כמו משפחה מסורתית.

בהמשך, אני ואחים שלי הפסקנו הכל, אבא שלי היה בוכה בשבת, כלא היינו הולכים אתו לבית הכנסת. הסתכלנו על הדת ועל היהדות כאילו זה לא קיים, אני יכול להבין מה זה נקרא תינוק שנשבה. כאילו זה לא קיים בעולם יש רק את העולם הזה וזהו. הפסקתי להאמין, כאילו לא קיים המציאות הזאת". הרב ארוש מסביר מה לדעתו הגורם העיקרי לעזיבת דרך התורה והמצוות על ידי צעירים שזכו לחינוך דתי, אך לא מיישמים אותו בפועל.

"זה קורה בגלל היעדר שמחה בקיום המצוות", הוא אומר, "אם ההורים לא מראים שמחה, איזה זכות זה לעשות מצוה, איזה זכות להתפלל, אם לא מגיעים לנקודה הזאת ממש, וגם כמובן לא יודעים לדבר ולהכניס את הנקודות הפנימיות.

• אז איך מעבירים לילד נקודה פנימית?

נקודה פנימית צריך שיהיה אצלך, כתבתי בספר "גן החינוך", שלהעביר אתה לא יכול בדבר שהוא לא פנימי אצלך, אם אתה חי את האמונה, זה לא רק ששומרים תורה ומצוות, חי את האמונה, ממש מרגיש חיות מכל קשר עם ה', מכל מצוה שמח, זה יעבור לילדים שלך".

"בהמשך התגלגלתי למקומות שונים", ממשיך הרב ארוש לספר. "אתה עומד במקומות שבלי האמונה, אדם לא יכול להחזיק מעמד. יש מצבים כאלה שמתעורר בן אדם כח פנימי שאי אפשר להבין את זה, אני זוכר את עצמי בצבא כשעשיתי פעולות שאני לא יודע איך לא פחדתי, איך ירדתי למקומות כאלה. אח"כ חזרנו לחיים השגרתיים, לכל התאוות וזהו.

"פתאום קבלתי מברק: נפל מסוק, מתו חברים שלי עליהם השלום, קבלתי מברק לבוא להלוויות, היום של ההלוויות היה בבית העלמין הצבאי בתל אביב. אחרי כל היום הזה הייתי לבד בחדר שלי. פתאום נכנס לי מחשבות, מה זה מוות? זה סוף החיים? מה קרה לחברים שלי, מתו, גם אני פעם ימות, המחשבה שאני גם פעם ימות, זה היה הנקודה ששינתה לי את כל מהלך המחשבה שלי. "אין לזה שום הסבר, זה מתנה מלמעלה, או הבכיות של אבא שלי שבכה כל יום, הוא אמר לי אני בכיתי כל יום שיהיה לי ממך, או בכיות של אימא שלי בהדלקת נרות שבת, או הסבתות שלי, או לא יודע מה, זה ברור שזה בא מאיזשהו מקום, פתאום זה הגיע, פתאום היה לי מחשבה, אני פעם ימות, והמחשבה הזאת לא הפחידה אותי, אלא נתנה לי כיוון בהסתכלות בחיים. ברגע שהבנתי את זה, חשבתי מה עושים בעולם הזה, כל העולם הזה איבד את כל הערך שלו, אז חשבתי לעצמי, נו אני יהיה פרופסור ואח"כ אמות אז מה? "היו לי שאלות. התחלתי לחשוב אז מה העולם הזה סתם חיים פה עד שמתים, וזהו? אין שום תכלית לעולם הזה? אם כן אין טעם לחיים, אז פתאום הייתה לי מחשבה, אולי יש בורא, אני מתבייש להגיד את השאלה הזאת... "אמרתי, אולי יש בורא, אני ידבר איתו. מלמעלה קיבלתי את המחשבה הזאת; יש לך שאלות ואתה כבר לא רואה שום טעם בעולם הזה, ופתאום אתה אומר לעצמך- אני אדבר עם בורא עולם.

"התחלתי, אמרתי- בורא עולם, אני רוצה להאמין בך, אני יודע שאני לא יכול לראות אותך אבל אם אני יכול לראות את המעשים שלך אז אני יראה שאתה מנהיג את העולם. למשל, לפני המבחנים הייתי אומר לבורא עולם, הרי אתה יודע מה יהיו השאלות במבחנים, אז תעזור לי שאני ילמד בדיוק את השאלות שיהיו במבחן... הייתי מוציא 97%, 98% ב"מבוא לכלכלה", תשאל, כל אחד יגיד לך, מבוא לכלכלה זה כזה... זה לא מציאותי בכלל... ממש ככה, עוד לא ידעתי מה לבקש אבל התחזקה לי האמונה. ביקשתי דברים והם הסתדרו. העניין של הדיבור עם ה' מאוד התחזק אצלי והפך לטבעי. אבל קיום המצוות- לא. אם אני לא מבין, אני לא יכול לקיים..."

"אבל פתאום, באחד ההתבודדויות כשאני מדבר עם ה', פתאום נכנסה בתוכי מחשבה, מה, אתה מחזיק מעצמך יותר חכם ממש רבנו, יותר חכם משלמה המלך? מה זה אם אתה תבין, סימן שזה טוב וזה אמת ואם אתה לא מבין זה לא אמת? ואז התביישתי. אמרתי מה אני יותר חכם ממש רבינו שהיה בשמיים, משלמה ומכל הצדיקים? באותו רגע החלטתי, זהו. אני מקיים את התורה והמצוות בתמימות. גילחתי את השיער הארוך, הנחתי תפילין, נכנסתי לשיבה... ומשם המשכתי להתקדם.

נערך מתוך ראיון שערך דודו כהן עם הגר"ש ארוש - 'הידברות'